

Edukacja IPN

<https://edukacja.ipn.gov.pl/edu/materialy-edukacyjne/infografiki-historyczn/138119,Polskie-Panstwo-Podziemne.html>

2022-01-17, 21:07

Polskie Państwo Podziemne

Zestaw pięciu infografik, przygotowany przez Referat Edukacji Narodowej Delegatury IPN w Kielcach, przedstawia funkcjonowanie konspiracyjnych agend Rządu Polskiego na Uchodźstwie, które było unikatowe w okupowanej przez Niemców Europie. Fenomen ten wynikał z rozbudowanych struktur, które objęły całe terytorium II Rzeczypospolitej (a nawet wychodziły poza ziemie przedwojennej Polski) oraz zakresu prowadzonych w konspiracji prac. Polskie Państwo Podziemne nie ograniczało się bowiem do bieżącej walki zbrojnej z okupantami. Prowadzono także akcję tajnego nauczania na wszystkich szczeblach oświaty, organizowało sądownictwo (zarówno wojskowe, jak i cywilne), działalność propagandową, czy wywiadowczą. Jednocześnie przygotowywano plany powstania powszechnego oraz organizacji życia w okresie powojennym – odbudowy kraju, przejęcia terenów, które (jak przypuszczano) mogą przyspaść Polsce oraz rozwiązania prawne w różnych dziedzinach.

Wyjątkowość polskiej konspiracji wynikała również z innych względów. W porównaniu z konspiracjami wojskowymi innych okupowanych krajów europejskich, Armia Krajowa działała najdłużej i stosowała najbardziej zróżnicowane formy walki. Na zasadzie dobrowolności skupiała przedstawicieli wielu grup społecznych. Na podobnej zasadzie, w działalność podziemnej administracji i parlamentu angażowali się przedstawiciele różnych, wcześniej konkurujących ze sobą, partii politycznych.

Pierwsza z infografik stanowi wprowadzenie do tematu, prezentuje definicję Polskiego Państwa Podziemnego i jego zmiany strukturalne oraz jakościowe w latach 1939–1945. Kolejna przybliża pion cywilny, który składał się z podziemnej administracji, podległej Delegatowi Rządu na Kraj, oraz namiastki parlamentu (od 1944 r. funkcjonującej jako Rada Jedności Narodowej). Dwie następne plansze poświęcono pionowi wojskowemu Polskiego Państwa Podziemnego. Można tu znaleźć informacje o liczebności, stratach, organizacji i kadrze podziemnej armii (infografika nr 3) oraz działalności bojowej Związku Walki Zbrojnej – Armii Krajowej (infografika nr 4). Piąta plansza ukazuje ostatnie miesiące istnienia Polskiego Państwa Podziemnego, od rozwiązania Armii Krajowej po likwidację Delegatury Sił Zbrojnych na Kraj, a także działania komunistów w celu rozbicia struktur podległych Rządowi Polskiemu na Uchodźstwie.

POLSKIE PAŃSTWO PODZIEMNE

Jako pierwszy termin „Polskie Państwo Podziemne” użył Jan Karol na łamach tygodniowego pisma „Polska Walka” w artykule z 10 grudnia 1942 r.

Polskie Państwo Podziemne to system władz państwowych, działających w imieniu rządu Rzeczypospolitej Polskiej na uchodźstwie w latach 1939–1945 na ziemiach polskich pod okupacją niemiecką i sowiecką.

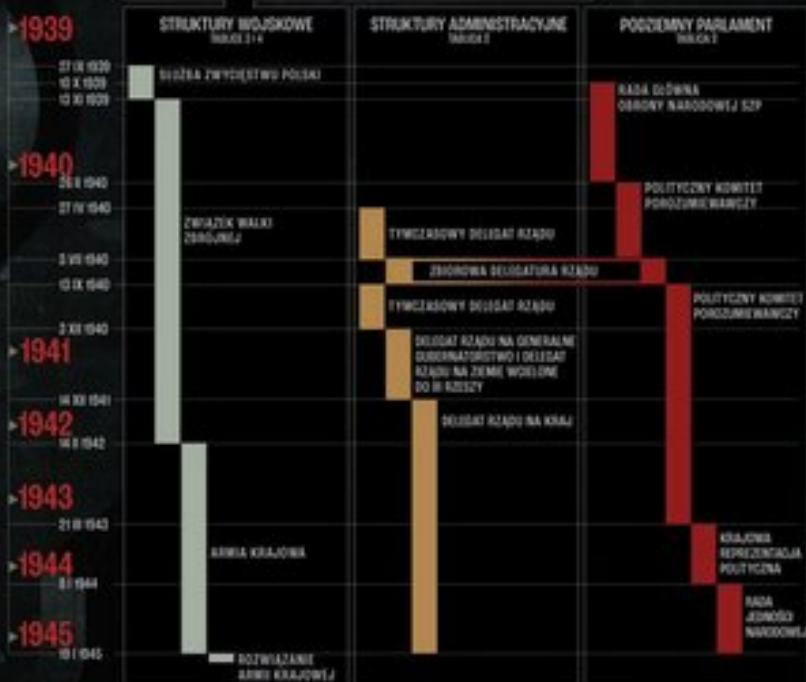
Jego zadaniem było przygotowanie i przeprowadzenie zwycięskiego powstania, przygotowanie kraju na okres powojenny i objęcie władzy.

Polskie Państwo Podziemne było popierane przez ogół społeczeństwa polskiego. Mieszkańcy wsi i miast udzielali pomocy jego przedstawicielom. Sami także licznie zasiliли struktury organizacji.

System ten obejmował zarówno struktury wojskowe, jak również cywilne w postaci aparatu wykonawczego oraz namiastki parlamentu.

ZMIANY NA PRZESTRZENI LAT 1939-1945

1. W. Górecki, *Żołnierze Wyklęci*, Warszawa 2002.
2. J. Karol, *Przemysł polski pod okupacją niemiecką 1939-1945*, Warszawa 2012.
3. J. Karol, *Przemysł polski pod okupacją sowiecką 1939-1945*, Warszawa 2012.
4. G. Górecki, *Polskie Państwo Podziemne 1939-1945*, Toruń 2002.
5. G. Górecki, *Polskie Państwo Podziemne 1939-1945*, Warszawa 2002.
6. J. Karol, *Polskie Państwo Podziemne w latach 1939-1945*, Warszawa 2012.

Autorka: dr Marzena Zająca | Współautorka: Ewelina Kozłowska
Opracowanie i ilustracje graficzne: Łukasz Wójcik | Wideo: Sebastian

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Opcje strony